

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Div. 120—
za pol leta " " " 60—
za četrt leta " " " 30—
za en mesec " " " 10—
za inozemstvo:
za celo leto " " " Div. 200—
za pol leta " " " 100—
za en mesec " " " 30—
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji " " " Div. 15—
v inozemstvu " " " 35—
Posamna štev. 75 par.

SLOVENE

Cene inseratov:
Enostopna petina vrsta malih
oglasov po K 4— in K 6—
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8—, poslana itd.
po K 12—.
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljki in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKSŽ.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 59, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne urad.
Ljubljanske št. 650 na naročnino in št. 349 za oglaš.
zagreb 39.611, sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797

Kje so ministri?

Preživljamo kritične dneve, kritične za državo v zunanji in notranji politiki. Porazi grške armade in turške aspiracije so razburile vso Evropo; nevarnost, da se radi orientira vname nov svetovni požar, je lebdela vsem narodom pred očmi in vse vlade in vsi državniki so stali na straži, svesti si svoje velikanske odgovornosti. Diplomatski aparat je delal s polno paro in zastopniki držav so bili vsakdanji posetniki pri zunanjih ministrstvih. Tudi v Belgradu. Pa tam so ostali desorientirani, ker niso dobili nobenega kompetentnega faktorja. Minister za zunanje zadeve je v inozemstvu, ministrski predsednik tudi — istotako kralj — in ostanek takomenovane vlade se je lovil za izjavami dr. Ninčiča ter pošiljal brzojavke na vse strani za takomenovanimi ministri. Zastopnik ministrskega predsednika notranji minister Kosta Timotijević je iskal ministre, pa ni vedel niti, kje se nahajajo. Dobro je samo še to, da ni sedaj tiskarske stavke, sicer bi ubogi minister ne bil niti vedel, kam da naj pošlje kurirja za g. Pašiča, takomenovanega ministrskega predsednika. Ko je brzojavnim potom privlekel v Belgrad ministra za socialno politiko, ki se vsaj more opravičiti z boleznijo, je imel na razpolago vlado četverih ministrov. Škoda, da nimamo zakona, ki bi določal, kako se morejo ministri najti potom kakih ministrskih tiralice za takomenovanimi ministri; potem bi bila splitska pokrajinska uprava brez dvoma našla g. ministra Krstelja in ne bi bila prisiljena vladnemu zastopniku Timotijeviću vrniti brzojavke, da je njegovo bivališče neznan.

Razumemo, da potrebujejo tudi gospodje ministri počitka, kakor sploh vsak politični delavec, tudi poslanci, toda vse ob pravem času. Ko trka v nekaterih pasivnih pokrajinah glad in zahteva ljudstvo po vsej pravici od vlade pomoč, vlade ni, da bi se o tem perečem vprašanju posvetovala in ministra za socialno skrbstvo morajo v Belgrad šele brzojavnim potom pozvati. Vsa odgovornost za zunanjo politiko v najkritičnejših dnevih se prepušča zgolj zunanjemu ministru, ki pa je tudi izven države, dasi ne zanikamo, da v najvažnejših zadevah. Tako je dvakrat razumljivo, da se je v poslanskih krogih vseh struj in strank ravno v teh dneh ponovno sprožila zahteva, da je treba ustanoviti parlamentarni odbor za kontrolo zunanje politike. Sedanja takomenovana vlada v Belgradu bi vsaj v njem imela neko oporo in posvetovalen organ. Ker pa so tega zunanji ministri dosedaj odklanjali, je takomenovana vlada v Belgradu v velikih škripah in se pritožuje, da ji minister Ninčič ne pošilja dovoljnih informacij, zastopniki tujih držav se pa zaman drenjajo v zunanjem ministrstvu in so sami v zadregi, ker ne morejo svojim vladam poročati, kakšno stališče da zavzema v orientnem vprašanju jugoslovanska vlada. Minister Ninčič se pa zopet očitno zaveda, da v Belgradu pravzaprav ni nobene vlade in zato ne ve, čemu bi fiktivni vladi pošiljal komunikacije.

Ker nam današnji telefon zopet poroča, da je bil ministrski svet nemogoč, ker se še ni dovolj ministrov vrnilo, bi človek sodil, da so ministri, ki se še niso vrnili, nepismeni; pa tako daleč v državi treh črk še nismo padli, vsaj tokrat so še vsi ministri pismeni. Prav gotovo znajo vsi čitati in mi smo prepričani, da tudi pisati, če ne vsi v latinici, pa vsaj v cirilici. Če torej ministri niso čitali v časopisju, da je treba vsaj te dni tudi v Jugoslaviji vlade, potem so se pač izgubili in jim bo treba najti namestnikov. Morda jih oskrbi minister na razpoloženju Davidović!

Uradniški zakon.

Belgrad, 20. septembra. (Izv.) Tajnik sekcije zakonodajnega odbora o uradniškem zakonu je izjavil, da se bo seja vršila v petek ter razpravljala o uradniškem položaju in plačah. Po sklepu sekcije bo zaslišan finančni minister, nakar je upati, da bo novi uradniški zakon stopil v veljavo s 15. oktobrom.

Dardanele bodo svobodne.

ANGLEŠKA DEMONSTRACIJA.

Wellington, 19. sept. (Izv.) Parlament je enoglasno potrdil sklep vlade, da se odpislje določen vojaški kontingent iz nove Zelandije pred Carigrad.

London, 20. septembra. (Izv.) »Times« javlja, da sta iz vojaškega taborišča Aldershot odšla dva gardna bataljona v Čanak. V Belfortu pa je dobil 1 pehotni bataljon povelje za odhod.

Malta, 20. sept. (Izv.) Semkaj so došla ojačenja iz atlantskega oceana. Druga flotila torpednih rušilcev je dobila povelje za odhod.

London, 19. sept. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta so sklenili ukrepe glede orientnega vprašanja. Na noben način ne bodo dovolili Turkom prestopa v Evropo prej, dokler ne bodo ugotovljeni mirovni pogoji. Smatrajo, da bo v to svrhu zadostovala jaka pomorska akcija.

DIPLOMATSKÉ AKCIJE ZARADI ORIENTA.

London, 20. sept. (Izv.) Churchill je danes odpotoval v Pariz, da pojasni francoski vladi še enkrat stališče angleške vlade v orientnem vprašanju.

London, 20. sept. (Izv.) Zastopniki Francije, Anglije in Italije so sklenili odločno protestirati proti temu, da pride orientno vprašanje na dnevni red Društva narodov.

Pariz, 19. sept. (Izv.) Danes je sprejel Poincaré angleškega poslanika Hardinga. Ta ni izročil Poincaréju nikake note angleške vlade, ker se bo itak jutri razgovarjal Poincaré s Curzonom. Tej konferenci bosta prisostvovala tudi Sforza in Ninčič.

London, 19. sept. (Izv.) Če bo kriza trajala še do konca tega tedna, Lloyd George ne bo odpotoval v Ženevo.

Diplomatična izjava dr. Ninčiča.

London, 20. Dr. Ninčič je ob priliki svojega bivanja v Londonu, kjer je bil z velikimi častmi sprejet in je bil na večerji pri Lloyd Georgu, izjavil, da polaga veliko važnost na prijateljstvo z Anglijo in Francijo.

FRANCIJA IN ITALIJA SE TUDI BRODOVNE DEMONSTRACIJE PROTI TURČIJI NE UDELEŽITA.

Rim, 20. Ker je že gotovo, da se Francija in Italija ne bosta z vojaško silo upirali eventualni zasedbi nevtralne cone na azijski obali od strani Turkov, skuša angleška vlada zdaj pridobiti pariški in rimski kabinet za soudeležbo pri tozadevni pomorski akciji. Francija in Italija pa sta sklenili, da morskimi ožin tudi z brodovjem ne bosta branili in da naj tudi akcija na morju izvaja Anglija sama.

Italija za svobodo Dardanel.

Rim, 20. sept. (Izv.) Rimski kabinet se je izrekel za svobodo Dardanel.

VEHEMENTEN NAPAD ANGLEŠKEGA LISTA NA LLOYD GEORGA.

London, 20. »Daily Mail« piše: Lloyd George pridiga križarsko vojno zoper Turke. Jugoslovonom se laže, da je s Turčijo združena Bolgarija, Francoze in Italijane

hoče pridobiti s tem, da jim slika na steno boljševiški strah. Angleško ljudstvo pa je odločno proti taki avanturi. Turški problem se lahko reši, ne da se sproži ena sama puška. Ne sme se dovoliti, da bi se Anglija zapela v vojsko zaradi Lloyd Georga in njegove kramarske družbe. Anglija ni v nevarnosti, ampak samo prestiž Lloyd Georga, ki se je nesmrtno blamiral in bo moral iti.

Angleško javno mnenje razdeljeno.

London, 20. Stališča angleškega kabineta v zadevi Orienta angleška javnost ne odobrava popolnoma. »Westminster Gazette«, »Daily News«, »Daily Mail« in »Morning Post« so proti Lloyd Georgu in mu očitajo, da je s svojo grkoljubno politiko Grčijo pogubil ter postavil na kocko solidarnost velike antante.

TURŠKI MIROVNI POGOJI.

Pariz, 20. sept. (Izv.) Turški mirovni pogoji so sledeči:

1. Vprašanje morskimi ožin ne obstoji več, ker je velika turška narodna skupščina že priznala svobodo morskimi ožin.
2. Carigrad in Trakijo mora zopet dobiti Turčija.

KAJ NAMERAVAJO TURKI?

Pariz, 20. Ferid-beg, zastopnik kemalistične vlade v Parizu, je izjavil, da Kemal-paša ne namerava prekoračiti Dardanel in napasti Carigrada, pač pa se bo polastil vse takozvane nevtralne cone na azijski strani ter bo zasedel Čanak. Ko bo vse to ozemlje v njegovih rokah, bo pripravljen se z velesilami pogajati glede svobode morskimi ožin pod predpogojem, da Carigrad in Odrin brezpogojno pripade Turčiji.

Kemal-paša stavi ultimatum?

London, 20. »Daily Telegraph« poroča iz Carigrada: Kemal-paša je poslal zaveznikom ultimatum, v katerem zahteva, da naj zavezniki čete v roku 6 dni izpraznijo Carigrad. List sodi, da bo do sporazuma težko prišlo, ker je Kemal-paša jak.

Turška diplomacija.

Newyork, 19. sept. (Izv.) »Associated Press« javlja, da je Kemal-paša danes naprosil zaveznike, da sme zasesti Trakijo, da reši Turke pred — grozodejstvi Grkov.

Turška konjenica 20 km od Marmarskega morja.

Pariz, 20. (Izv.) »Chicago Tribune« poroča iz Carigrada, da je prodirajoča turška konjenica vdrla v predmestje Bigha.

Rusko-turška pogodba.

Pariz, 19. sept. (Izv.) Zastopnik angorske vlade v Carigradu je dal angleškemu komisarju na znanje, da se angorska vlada ne bo udeležila nobene konference brez prisotnosti zastopnika sovjetske Ukrajine, ker tako določa rusko-turška pogodba.

Amerika nevtralna.

Pariz, 20. Amerika se omejuje na to, da pride na pomoč beguncem iz Male Azije. Kakšne vojaške akcije ali brodovne demonstracije se ameriško brodovje v sredozemskem morju ne bo udeležilo.

Rusko-francoska zveza?

Pariz, 20. sept. »Temps« poroča: Izvemo iz najboljšega vira, da Rusija smatra sedanji trenotek za ugoden, da sodeluje s Francijo v svrhu ureditve evropskega miru. Sovjetska vlada je pripravljena zavarovati Francijo v interesu miru pred

eventuelnim napadom od strani Nemčije, česar, kakor je znano, Anglija in Amerika nista hoteli storiti. Na ta način bi se obnovila francosko-ruska zveza. Rusijo je baje nagnilo k temu koraku sedanje stanje orientnega vprašanja.

Mir v Bolgariji.

SKLEPI VLADE. — ODREDBA PROTI WRANGLOVCEM.

Sofija, 20. sept. (Izv.) V celi Bolgarski vlada mir, čeprav je ljudstvo silno razburjeno vsled odkritja Wranglovih namer. Z nestrpnostjo pričakuje povratka ministrskega predsednika Stambolijskega, ker so prepričani, da bo zmagala pravična stvar in da bo na Balkanu zavlada končno mir.

Sofija, 20. sept. (Izv.) Včeraj se je vršila pod predsedstvom notranjega ministra Daskalova seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o dogodkih v Trnovu. Sklenjeno je bilo, da se v smislu sklepa zemljoradniške stranke postavijo pred sodišče vsi ministri, ki so vladali od leta 1912 do 1919. Dalje so sklenili najstrožje odredbe proti Wranglovcem, ki se vmešavajo v notranje zadeve države.

Skliče se takoj narodna skupščina, ki bo v tem težkem položaju trajno zborovala.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Belgrajski listi vodijo dalje kampanjo proti Bolgarski. Prinašajo vesti o atentatih in umorih. V tem se odlikujejo posebno demokratski listi, očitno z namenom, da bi odvrgli pozornost od krize v demokratski stranki.

Belgrad, 20. (Izv.) Dogodki v Tirnovu se v belgrajskih političnih krogih zelo živahno komentirajo. Kmečka obsodba onih ministrov, ki so zakrivali, da je Bolgarska započela proti Srbiji v drugo balkansko vojsko, pomeni uvod za zблиžanje med Jugoslavijo in Bolgarijo. Narod, ki tako dela, iskreno misli in hoče delati za samo zблиžanje in združenje vseh Jugoslovancev.

Oficijelno bolgarsko poročilo.

Belgrad, 20. (Izv.) Bolgarski poslanik v Belgradu je izdal o dogodkih na Bolgarskem uradno poročilo, v katerem veli, da je hotel meščanski blok bolgarskih opozicijskih strank s pomočjo Wranglovcev vreči sedanjo vlado. Proti temu so nastopili kmetje, ki so se zbrali na protestno zborovanje v Tirnovu. Došlo je 35.000 zborovalcev, ki so sklenili resolucijo, da mora vlada takoj prijeti in postaviti pred sodišče člane vlade Malinova in sklicati sobranje. Vlada je res dala 19. t. m. zapreti vse prizadete bivše ministre, ki so bili prepeljani v Sofijo. Pri vseh teh dogodkih pa ni bilo prav nikakih žrtve.

Spopad med Rusi in Romuni?

Pariz, 20. (Izv.) »Chicago Tribune« poroča iz Carigrada, da je v soboto ponoči močna boljševiška tolpa prekoračila Dnjestar in se v nedeljo spustila v boj z romunsko obmejno stražo. Boj še traja. (To vest je treba sprejeti z vso rezervo. Op. ured.)

Delna mobilizacija v Romuniji?

Belgrad, 20. sept. (Izv.) »Balkan« pri naša vest, da je Romunska mobilizirala nekaj letnikov. To vest je treba sprejeti z rezervo.

Poljski demanti.

Varšava, 20. (Izv.) Z ozirom na poročila listov, da je Poljska na praški konferenci podpisala politično konvencijo z malo antanto, se uradno javlja, da na praški konferenci ni bila podpisana nikaka politična konvencija.

Dr. Beneš v Pragi.

Praga, 20. (Izv.) Ministrski predsednik dr. Beneš je danes odpotoval za nekaj dni iz Ženeve v Prago. V Ženevo se vrne v ponedeljek, da se udeleži seje odbora za pomoč Avstriji.

Praga, 20. (Izv.) O povratku dr. Beneša v Prago pišejo listi, da je nujno potrebna njegova navzočnost pri redakciji proračuna, ki izkazuje velik primanjkljaj. Benešov povratek je dalje v zvezi s pripravami za jesensko zasedanje parlamenta in z rekonstrukcijo vlade.

ČESKOSLOVAŠKI PARLAMENT SE NE SESTANE.

Praga, 20. (Izv.) Predsedstvo poslanske zbornice, ki je razpravljalo o zahtevi socialdemokratov po takojšnjem sklicanju parlamenta, je sklenilo, da se zaenkrat tej zahtevi ne ugod.

BURŠKA RAZMEJITEV DEFINITIVNA.

Ženeva, 19. sept. (Izv.) Na današnji seji Društva narodov so razpravljali o končni ureditvi mej v Burgenlandu. Z odlokom Društva narodov se strinjata oba zastopnika, avstrijski in ogrski.

PONOVNI BOJI NA IRskem.

Dublin, 20. sept. (Izv.) V boju z vladnimi četami so dosegli uporniki v zadnjem času precejšnje uspehe.

KOMUNISTIČNA DEMONSTRACIJA V BRATISLAVI.

Bratislava, 20. (Izv.) Včeraj se je tu vršil shod komunistov. Po shodu so šli v sprevedu po mestnih ulicah in pobili par izloženih oken. Policija je končno napravila red in aretirala 24 oseb.

Načelen spor v JDS.

Belgrad, 20. septembra. (Izv.) Kriza v demokratski stranki se razvija dalje. Pristaši Svetozarja Pribičevića stoji na stališču, da se ne sme popustiti od odklonilnega stališča glede revizije ustave in glede pomirjenja s Hrvati in Slovenci. Davidovičevi pristaši pa so odločno za revizijo ustave in za sporazum s Hrvati in Slovenci.

Belgrad, 20. (Izv.) Po prvotnih dispozicijah, bi se imela že prihodnjo nedeljo vršiti seja demokratskega kluba, da razpravlja o sporu med Davidovičem in Pribičevićem. Spor se je pa tako poostiril, da ni upanja, da bi se seja vršila pred 1. oktobrom. Današnji »Balkan« piše o krizi v demokratski stranki in pravi med drugim, da je Davidovič obvestil svoje pristaše, da je preko bivšega ministra dvora in sedanjega poslanika v Atenah Balugdžića dobil zadržilo, da mu bo poverjena izvršitev bodočih volitev v narodno skupščino.

Dr. Ribarjev dementi.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Pristaši Svetozarja Pribičevića so razširili vest, da je dr. Ribar odstopil kot predsednik narodne skupščine. Vaš dopisnik je na merodajnem mestu izvedel, da dr. Ribar ni podal in tudi ne misli podati demisije, ker za to nima nobenega razloga in ne želi, da se podvrže diktaturi Pribičevića.

Dr. Krstelj — posredovalec.

Belgrad, 20. septembra. (Izv.) Iz krogov demokratskih poslancev je vaš dopisnik izvedel, da je podpredsednik demokratske stranke dr. Krstelj v sporu Davi-

dović—Pribičević popolnoma nevtralen. Trdi se, da dr. Krstelj radi razporeditve demokratov v Dalmaciji simpatizira z Davidovičem.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Včeraj dopoldne je prišel v Belgrad podpredsednik demokratske stranke dr. Krstelj. Zanimivo je, da je takoj po prihodu obiskal Davidoviča in se z njim razgovarjal poldrugeto uro. Nato se je dr. Krstelj podal k ministru Pribičeviću.

Pribičevićeva naročila.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Svetozar Pribičević je poslal vsem demokratskim organizacijam naročilo, naj protestirajo proti udeležbi Davidoviča in drugih demokratskih osebnosti na zagrebškem kongresu. Nekatere organizacije — med njimi ona v Osijeku — so odgovorile, da odklanjajo to naročilo in zahtevajo, da se končno uredi spori v centrali demokratske stranke. Osješka demokratska organizacija sklicuje za prihodnjo nedeljo shod, na katerem bo govoril predsednik narodne skupščine dr. Ribar.

Davidovičeve kombinacije.

Belgrad, 20. (Izv.) V krogih Davidovičevih pristašev vlada prepričanje, da bo prišlo do spremembe režima. Radi tega se že delajo kombinacije za vlado, ki bi imela v programu pomirjenje s Hrvati in Slovenci in revizijo ustave. Govori se o dveh kombinacijah; prva računa, da bi šli v vlado radikali, demokrati (Davidovičeve struje), Jugoslovanski klub, zemljoradniki, muslimani in socialni demokratje; druga kombinacija našteva iste brez radikalov.

terem so razpravljali o situaciji. Večina vladnih poslancev je za rekonstrukcijo kabineta, v katerega naj pridejo pravi možje.

Dobra letina v Banatu.

Belgrad, 20. septembra. (Izv.) Na podlagi poročila komisije o letini je bila letina v Banatu sledeča: pšenice 25.000 vagonov, ječmena 2400, ovs 2500, koruze 50.000, rži 2500. V južnem Banatu je najboljša uspela kornuza, v srednjem pa pšenica. Oves in rž sta bila povsod boljše kornuza.

Ubogi Tone Kristan!

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Upravitelj državnega posestva Belje g. Anton Kristan je zahteval od vlade, da se mu ukine doseganje provizije in da se mu izplačajo 3 odstotki od dohodkov, t. j. približno 9 milijonov dinarjev. Ker se vladi zdi ta zahteva previsoka, je bila za danes v Belju sklicana seja kontrolnega odbora, katere se je udeležil tudi sam finančni minister dr. Kumanudi.

100 odstotno zvišanje poštnih taks.

Belgrad, 20. septembra. (Izv.) Ministrstvo pošte in brzojava je sklenilo povišati vse takse za 100 odstotkov.

MINISTRKA OBLJUBA.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Poslanec Jugoslovanskega kluba Škulj je posredoval pri finančnem ministru, da se organom finančne straže izplačajo dnevne in draginjske doklade. Minister je obljubil, da se bo to v Sloveniji čimprej izvršilo.

FINANČNI ODBOR.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Dne 26. sept. bo seja finančnega odbora, ki bo med drugim razpravljala o draginjskih dokladah oficirjem.

PASIČ IN NINČIČ SE VRNETA.

Belgrad, 20. septembra. (Izv.) V parlamentarnih krogih se govori, da se ministrski predsednik Pašić in zunanji minister Ninčić z ozirom na dogodke v Orientu vrneta v Belgrad že prihodnji torek ali sredo.

ODDELEK ZA PROSVETO V ZADREGL.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) V Belgradu se že nekaj dni sem mudi načelnik oddelka za prosveto v Sloveniji dr. Skaberne, da se popravi pogreške, ki jih je zagrešil poslanec Šečerov v proračunu za prosveto v Sloveniji.

ZAKON O VOJSKI.

Belgrad, 20. (Izv.) Minister za vojno in mornarico bo oktobra meseca predložil parlamentu novi zakonski načrt o ustroju vojske.

Amerika — dežela svobode.

Ta ameriška fraza se počasi razgalja. Naravnost gorostasno je, kar je objavil statistični urad Zedinjenih držav o otroškem delu v Ameriki. Dognal je, da v Ameriki služi svoj vsakdanji srh v tovarnah, rovi in drugih nezdravih obratih 1.060.858 ameriških otrok v starosti od 10 do 15 let! V najnežnejši otroški dobi, ko mali človeček potrebuje najbolj skrbne družinske vzgoje in nege, šolske izobrazbe za razvoj duha in telesa, pa ga razmere potisnejo med stroje in dušilne pline, kjer hira in umira telesno in duševno. Zato, da more nekoličina ameriških kapitalistov ložje plesati okrog zlatega teleta.

Svoboda! V nekaterih državah Zedinjenih držav Severne Amerike divjajo železničarski štrajki. Strojvodje in kurjači nočejo več voziti, ker je dognano, da so lokomotive kapitalističnih železniških družb v tako slabem stanju, da so v vedni nevarnosti pred eksplozijo strojev. Meddržavna trgovska komisija je izjavila, da je 60 odstot. železniških lokomotiv v slabem stanju, vsled česar so v nevarnosti ne le strojvodje in kurjači, marveč tudi potujoče občinstvo. Zvezna vlada pa navzlic temu ne gane z mezincem. Štrajk divja dalje. Pač pa vladni policisti aretirajo železničarje. Pred kratkim se je zgodila na železnici Michigan Central železniška nesreča. Policija je aretirala 4 železničarje, češ da so krivi nesreče, ter jih toliko časa pretepala, da so izjavili, da so res oni krivi nesreče. Svoboda je res velika, ampak za kapitaliste!

Pravkar se je končal v Ameriki premogarski štrajk, ki so ga premogarski baroni zadušili z oboroženo silo države. Delavci niso dosegli niti centa priboljška, pač pa so kapitalisti zvišali lahko ceno premoga za 3 dolarje pri toni.

Sedaj, je, kakor že omenjeno, na vrsti železničarski štrajk. Predsednik Harding je hotel temu štrajku napraviti konec s tem, da podpravi vse železnice, ki so danes v rokah zasebnih kapitalističnih družb. Hotel je na tako odzav. železnicah napraviti red, se pobotati zlepa z delavci ter nato vrniti železnice prejšnjim lastnikom s pripombo, da morajo odlej z delavci drugače delati. Toda republikanska stranka, ki je zastopnica velikega kapitala, je velela Har-

dingu, da ne sme tega storiti. Kaj bo Harding storil, se ne ve. Toda Hardinga je izvolila za predsednika republikanska stranka s svojim denarjem. Kakor se vidi, bi imel Harding morda dobro voljo. Toda podpredsednik Calvin Coolidge je mnenja, da taki štrajki pomenijo le to, da se v Ameriki dobro živi. Mož je dejal, če bi delavci slabo živeli, bi ne štrajkali. Tako je socialno razumevanje ameriškega podpredsednika.

Zanimiva in res redka osebnost med ameriški kapitalisti je brez dvoma Henry Ford, znani pacifist. On izdeluje znane Fordove avtomobile. Njegova tovarna jih napravi 1 milijon na leto. So to najcenejši avtomobili. Mož je eden od treh najboga-tejših Amerikancev. A vendar je pri kapitalistih skrajno zasovražen. Znan je njegov izrek, da v Ameriki ne bo miru, dokler se ne zlomi moč bogatašev na Wall Street v Washingtonu. Tu je središče velekapitala. Kako je razmerje tega moža do delavcev? Ford delavce dobro, zelo dobro plačuje. Zato pa prodaja najcenejše avtomobile. Njegovi delavci delajo le 40 ur na teden in zaslužijo več, ko delavci drugod, ki delajo 60 ur na teden. Ampak — Ford je bela vrana v svobodni Ameriki.

In sedaj naznanja ta Ford, da s 16. septembrom njegove tovarne širom Amerike ustavijo delo, ker nima premoga radl štrajka v premogovnikih in na železnicah. Mož ima sicer svoje premogovnike in svoje železnice, toda kapitalistične družbe vsih železnic, ki spajajo njegove, nočejo prevzati njegovega premoga, vsled česar bo samo v Detroit-u, Mich., izgubilo delo 70.000 delavcev; delavci bodo izgubili vsak dan najmanj pol milijona dolarjev, on sam pa tudi na stotisoče. Ford sam je izjavil: Konec železniškega štrajka, ki davi ameriško industrijo, ne bo prej prišel, dokler večina ameriškega naroda ne bo lačna dovolj da začne nekaj drastičnega. Mi imamo nemire v industriji, ker je lakomnost in sleparija na Wall Streetu tolikšna, da vlada vse železnice, premogovnike in druge javne zadeve. Samo vprašanje kratkega časa je, da bodo prisiljene tudi druge industrije zapreti svoja vrata. Narodni in državni uradniki so brez moči, da bi ustavili to krizo. Lakomnost denarnih baronov je dejal Ford, je tako silna, da bo prisilila ljudi, da spremenijo razmere. Nevarnost civilne vojne grozi narodu, in padlo bo nekaj glav, predno nastane mir v Ameriki. Frdova organizacija je šla do skrajnosti, da prepreči zapiranje tovarn. Toda vsepovsod so Fordovi metali polena pod noge. Take so razmere v deželi, kjer vlada zlato tele pod firmo svobode.

Politične novice.

Obsodba režima iz demokratskih vrst. Dr. Vladimir Ravnihar, ki se je, kakor znano udeležil kongresa javnih delavcev v Zagrebu, piše v »Slovenskem Narodu« 21. t. m. med drugim sledeče: »Napačna je trditev, da je bilo delo kongresa naperjeno proti katerikoli stranki. Nasprotno, namen kongresa je, pridobiti obstoječe stranke za izvršitev v resoluciji izraženih načel in misli, neopredeljenice pa ujediniti na njenem temelju. Kdo more tajiti, da je program demokratske stranke lep in vsestransko zadovoljiv. Sijajne so resolucije, sprejete na raznih strankinih zborih. Toda, in na to pride: programi se ne izvršujejo, resolucije ostanejo na papirju. Služajni krmljarji stranke, kongres jih imenuje »vlastodržce«, vodijo ladjo po svojem lastnem kurzu, pa se ne menijo ne za program, ne za resolucije, ne za voljo

Packa.

16

Francoski napisal René Bazin — Poslovenil A. B.
(Dalie.)

Če misli, da bo v mojih očeh dražestna deklica kaj izgubila, če ne zna plesati, tedaj se moti. Lep dobiček, če imaš ženo, ki zna lepo plesati valček. Doma pri možu, med omaro za obleko in med zibeljo navadno ne pleše; pleše drugod in z drugimi ljudmi! Deklica, ki pleše, sliši dosti priljubljenosti. Naposled ji začno ugajati dovpti kakoga Larinéja, igračkanje in opravljanje. Kako bo na vse to sprejela priprosto in plašno ljubezen. Smejala se vam bo. Toda ti bi se ne smejala, Jeanna, če bi ti zaupal, da te ljubim. Ne, za trdno vem, da bi se ne smejala... In če bi me ljubila, Jeanna, midva bi ne hodila v to družbo. Varoval bi te, ne da bi te skrival. Imela bi srečo doma, ne da bi jo bilo treba iskati tam, kjer je ni, po salonih in plesih. Seveda bi ti vedela, kakšno dražest razširjaš, toda ti bi je ne nosila kazat tej družbi plesalcev, da bi prinesla domov le ostanke dobre volje in vlečke? Jeanna, kako sem srečen, da slabo plešeš!

Kam si pa zašel, moj dragi Fabien, kam? Glej, kam te je zvodila tvoja domišljija. Da le malo zaigra, ne plešeš kot norec. Sedaj pa premisli malo! Videl si deklico, res je; ugajala ti je že drugič. Toda ona, ki jo že nazivaš Jeanna, kakor da

je tvoja, te ni niti zapazila. Deviška miloba in dvajset besedi iz njenih ust, to je vse, kar veš o njej. Ne veš niti, ali je še prosta, ne veš, kako bi sprejela misli, ki se ti pode po glavi. In ti praviš: šla bi, imela bi!... Ostani raje pri ednini, dragi moj. Ta dvojina je daleč, daleč, če ni sploh nekaj nemogočega.

27. aprila.

Konec aprila: razletite se, študentje! Prvi topli dihi in vse vzbrsti, Medon se smeje, klamarški gozd šumi, v sevreski dolini razširjajo vijolice opojni vonj, mačice dežujejo z vrb na obeh bregovih Ivet in še dalje, tam doli pod vrhovi fontenbloškega gozda ščipajo srnjaki ušesa ob šumu prvih jezdecov. Razletite se! Stezi se so v cvetju, stepi so rožnate; ves Paris roma v rožnato naravo. Najrevnejši imajo priljubljen kotic, spominček na preteklo leto, ki ga hočejo zopet poiskati in pomladiti, zatišje, kjer so spali, stezico, ki jim jo je hladila senčica, prostorček ob vodi, kjer so ujeli ribo. Vsakdo pravi: »Ali se še spomnite?« Vsakdo si poišče svoje gnezdece kot lastavica, ki se vrača. Ali je še tako? Ali so ga poškodovali vetrovi, zima, mrz? Ali bom še lahko počival tam?

Tudi jaz sem rekel Lampronu: Ali se spominjaš? Tudi midva imava svoje gnezdo in solnčne dneve, na katere se z veseljem spominjava. Obotavljal se je, ker je čutil veselje do dela. Zamrmral sem: »Vodica v Merlu,« nasmehnil se je in že sva na poti.

Ponayadi in tudi tokrat je najun cilj

Saint-Germain, pa ne mesto, ne italijanski gradič, ne terasa, odkoder je tako lep razgled na Seno, posejana polja z vilami in modri Montmartre v daljavi. ampak gozd.

To je najun gozd, bolj kot vseh drugih; pozna vse njegove oblike: goštave, izseke in zatišja, kjer se skrivajo lovski tatovi in zaljubljeni parčki. Zaprtih oči bi mogel najti vodico v Merlu, ki nama jo je bil pokazal srnjak.

Misite si trideset korakov od steze, — ne verij ali močvar, to bi bilo neprikladno ime — ampak globel z vodico, ki je nastala tako, da se ji je umeknil hrastvelikan s svojimi koreninami. Po velikanovi smrti se breze, ki so stale okoli kralja, niso zblizale in tako je vodica središče male zelenice, kjer je v vsakem letnem času debel mah, okrašen v avgustu z zvezdicami — divjimi nageljni. Voda je globoka, pa vendar čista in prozorna, da je veselje. Šest čevljev globoko razločiš na dnu odpadlo listje, rastline, bilke in kamenčke, mavrični ožarjene. Vse to spi: ostanki preteklih dni, na katere pridejo zopet novi. Od časa do časa se zavilhi iz globine močerad. V vijugah se vzpenja in otepa s svojim rumeno-progastim repom, napije se zraka in strmoglavi nazaj. To je edino, kar moti kristalno gladino vodice. Pred vetrom jo varuje brinov grm, na katerega se naslanja divja vrtnica, ki ga v zahvalo vsako leto okraši z rdečo kapico. Vsako leto ima tam kos svoje gnezdo. Midva ne izdava njegove tajne, on ve, da se mu naju ni bati. Kadarkoli obiščem ta

gozdni kotic, ki sem ga vzljubil, začutim pri pogledu na vodico svežost, ki me preveva notri do srca.

— Kako se bo tu spalo! vzklikne Lampron. Ti boš stražil, Fabien: jaz si odpočijem.

Šla sva bila hitro in vročina je bila velika. Sleče si suknjič, ga zvije in si naredi zglavje. Nanje položi glavo in se zlekne po travi. Jaz se vlečem na trebuh na mahov preprogo in začnem natančno preučavati kvadratni čevlji tal, ki mi je pred očmi.

Neštevilno bilk mrgoli pred mano. Nekatere visokorasle prekipevajo nad običajno gladino in se majoje kot palme, predvsem volnata pahovka, lisičji rep, kostreba, rapulja in kopitnik s tenkimi stebli in košato krono. Druge so napol razvite v sredi najtemnejšega mahovja, prepojenega z vodo; brezdomno ima nalogo, da jim preskrbi pijače. Med brezštevilnimi stebli, ki se tako dvigajo proti nebu, se križajo potice, polne ovir, skorjic, brinovih jagod, bukvic, zapletenih korenin, hribčkov, ki so jih nametale podzemne žuželke z vztrajnim delom, malih sotesk, ki jih je izkopal in izvrtal dež. Mravlje in govnači imajo polne roke dela, urno stopicajo gori in doli za neznanim ciljem. Nad njimi zvezuje majhen rdeč pajek travnatosteblo z listom orhideje; oboje si je izvolil za stebra bodoče pletene strehe. Kadar posije solnce skozi listje, če ga razmaje vetrič, zapazim tkanino, ki je v glavnem že narajena.

trankinih pristašev, sic volo, sic jubeo. isto demokratično. Pa njihove metode: teror, denar, podeljevanje služb nekvalificiranim privržencem, usluge na račun državne blagajne so najhujši komponenti a zgradbo stranke. — Na koga to v prvi rsti meri, se razvidi iz ostalih izjav dr. Javniharja, ki britko ironizuje politiko terjavih pristašev. Za nas je pa na očajragocena ostra obsodba sedanjega demokratskega režima od take strani kakor je dr. Ravnihar.

— »Iz moralne kaljuže.« Pod tem naslovom je priobčil zagrebški »Pokret« — simogrede omenjeno, glasilo »orjunašev« — izjavo g. dr. Kavčnika pred sodiščem znani bančni ali pravilnejše rečeno, mladodemokratski aferi. Iz izjave je razvidno: Dr. Kavčnik potrjuje, da je obstojal poben konzorcij za prodajo koroškega svinca. Dobiček za konzorcij je dvignil g. dr. Javnihar in ga razdelil med člane konzorcija. 2. Dr. Kavčnik priznava, da ga je obestil g. Praprotnik, ... da se da nekaj enarja v svrhe demokratske stranke, da a bi tega ne zvedeli uradniki (Jadr. banke), se bo osnovalo nekoliko fingiranih ontov, na katere se bo dvigal denar.

Doktor Kavčnik izjavlja z ozirom na očitek g. Kamenarovića, da sta on in Praprotnik raztrgala okoli 80 strani glavne knjige, na katerih so se vodili fiktivni računi ter da so nekatere strani požgane, druge pa raztrgane, da je on to res storil, med tem ko Praprotnik ni ničesar storil v tej stvari. 4. Dr. Kavčnik izjavlja, da e imel navado zapirati blagajno samo z utikačem (Stecher), pa je bilo na ta način omogočeno Praprotniku samo z utikačem dpirati blagajno. Mogoče da je Praprotnik a ta način samo z utikačem odprl blagajno in vzel iz blagajne 2.300.000 kron ter ih v banko naložil na konte, iz katerih so leмокratska stranka oziroma njeni člani hivali svote, o katerih je že prej govoril. — V svoji zadnji številki pa objavlja »Pokret« del zagovora g. Praprotnika, ki obega 12 s strojem pisanih strani. Praprotnik priznava, da je nabavil potom odtiska ljuže do predala g. ravnatelja, da je mogel am zasledovati zapiske ravnatelja Kamenarovića o dr. Ažmanu in dr. Kavčniku. Priznava tudi, da je dal dr. Žerjavu na razolajo v splošno narodne in njegove strankarske svrhe dvakrat večje zneske — iz ančnih dobičkov. Priznava tudi, da je otvolil dva fingirana konta na dispozicijo dr. Žerjavu. V splošnem pa pravi, da ni ničesar zakrivil, kar bi spadalo pred kazensko

sodišče, ampak da naj civilno sodišče razsodi, ali je bil opravičen izdajati te svote. — Ker ne maramo prejudicirati sodišču, se zaenkrat vzdržimo vsake lastne sodbe.

— Mnogo časa mora imeti na razpolago naš prosvetni minister Pribežević. Od kar ga je bil splašil zagrebški kongres, ne mine dan, da ne bi napisal v kakšen zagrebški ali belgrajski list članka, v katerih neusmiljeno napada dr. Smolako ali pa Davidovića ali kogarkoli. Iz Pribeževićevih člankov pa jasno govori strah pred polomom demokratske stranke in pred izgubo državne moči. To dobro stran je imel kongres v Zagrebu na vsak način, da je demokrate opozoril, da tudi oni niso vsegamogočni. To naj si zapomnijo tudi slovenski državni nameščenci.

— Mažarska stranka v Vojvodini. Pred 3 dnevi so ustanovili v Senti mažarsko stranko v Jugoslaviji. Ustanovni občni zbor je potekel mirno. Zborovalci so naglašali, da stoji na stališču trianonskega miru, pozdravljali so kralja, in zahtevali za Mažare le kulturno svobodo. Sprejeli so tudi resolucijo, naj bi tvorila Vojvodina pri bodoči razdelitvi države upravno celoto.

— Razkol med socialisti. V Nemčiji se poskušajo razbite socialistične čete zopet zediniti v eno samo močno bojno vrsto, ki bo dobila, če se ujedinenje posreči, v državnem zboru okoli 180 zastopnikov. Pri nas pa se razkol v delavskih vrstah čimdalje bolj širi. Prvemu razkolu, ki ga je zanesla v slovenske delavske vrste komunistična agitacija, je sledil drugi razkol na komuniste, centrumaše in »pravoverne« socialiste. Ta razkol so poskusili uglasiti z ostvartitvijo »socialistične stranke Jugoslavije«. Kakor pa dokazujejo zadnji dogodki, se to ujedinenje v vrstah socialističnega slovenskega delavstva nikakor ni posrečilo. Danes si stoji nasproti »Ljubljancem« in »Mariborčani«, med »Ljubljancem« pa zopet »Bernotovci«, ki se zbirajo okrog »Napreja« in pa »Kocmurjevci«, ki se zbirajo okrog »Zarje«. Komunisti seveda tudi še niso izumrli kljub vladni prepovedi. Njihovo glasilo, čeprav neuradno, so »Delavske Novice«. Zato ni prav nič čudno, če v takih razmerah razni Kristani itd. zapuščajo razjedinjene delavske vrste in odhajajo raje ali v Belje, kjer rastejo poleg pšenice tudi lepi milijoni ali pa v Ameriko po 10 tisoč frankov mesečne plače. Delavstvo gotovo ne gleda prežalostno za takimi svojimi »voditelji«.

— Poštni čekovni zavod v Ljubljani objavlja z ozirom na mnogoštevilne pisane in ustmene prošnje drž. uslužboencev in vpokojencev za izročitev obveznic 7 odstotnega drž. inv. posojila 1921, da je zavod že začel z razpošiljanjem teh obveznic. Z ozirom na veliko število podpisovalcev na obroke (okroglo 7000) pa zavodu ni mogoče razposlati vseh obveznic na enkrat, marveč se obveznice odpošiljajo postopoma na prijavitelne naslove v istem redu, v katerem dohajajo zavodu izkazi posameznih oblastev o odplačanih obrokih, tako da bodo predvidno vse obveznice razdeljene oz. razposlane do najkasneje 10. oktobra 1922.

— Katastrofa v zlatem rudniku. V mestu Jackson v Kaliforniji je nastal v zlatem rudniku 2800 čevljev pod zemljo požar. Rov se je zrušil ter onemogočil rešitev 48 rudarjem, ki so se nahajali 4800 čevljev globoko pod zemljo. Izmed zasutih rudarjev je 42 poročenih.

— Naši častniki pri francoskih manevrih. Naše vojno ministrstvo je prejelo vabilo francoske vlade, da pošlje svoje zastopnike na velike francoske vojaške vaje. Vojno ministrstvo bo poslalo v Pariz osem višjih oficirjev.

— Igralnica v Moskvi. »Associated Press« javlja iz Moskve, da se je tam silno razpaslo hazardiranje. Moskva je postala pravcati Monte Carlo. Igralnica je odprta vsak dan od 8. ure zvečer do 10. ure jutraj. Najnižji vlog znaša 10 milijonov rubljev. Navadno pa stavijo po 100 milijonov rubljev. Od dobička dobi država 5 odstotkov. Marsikak večer znaša ta dobiček do 50 milijonov rubljev, kar odgovarja zaigrani svoti 1 milijona rubljev (približno 25 tisoč dolarjev). Igralnica so odprli tudi v Petrogradu.

— Trgovci z drvi v Zagrebu. V Zagrebu so se zadnji čas drva silno podražila. Vsled tega se je začela baviti z neznoznim podraženjem tudi zagrebška policija, ki je ugotovila, da je neki Arnold Herman kupil lansko leto 800 vagonov drv po 500 kron za »klastro« oziroma vagon po 3500 kron. En del teh drv je prodal Herman z lepim dobičkom v Švico, ostanek pa zagrebškima trgovcema Kronfeldu in Billerju po 5000—6000 kron za vagon. Ti so cene navijali dalje, tako da je v zadnjem času veljal vagon drv že 11 do 13 tisoč kron. Celo družbo je zagrebška policija zaprla.

— 208 podporučnikov bo dobila armada letos iz vojne akademije. Vseh gojencev je bilo 332, toda vsi niso prestali izpitov.

— Tatvina. Dne 19. t. m. je ukradel brezposelni vrtnar Alojz Mušič gostilničarju Jos. Možini, na Ladiji pri Medvodah, ko je tam prenočeval, iz kuhinjske kredence več denarja in nekaj tobaka, v skupni vrednosti 6.729 K. Tat pa je bil pri dejanju zasaden in prepojen, ter je med begom vrzel denar proč.

— Vlomijeno je bilo po neznanem storilcu dne 30. sept. t. l. pri posestniku Janezu Neminger-

ju iz Laz pri Planini ob času, ko so domači delali na polju in ukradeno 6—8000 K denarja.

— Utonila je 4 letna Olga Lindič v potoku pri Globokem, okraj Radovljice, ko je šla mati za trenotek v bližnjo hišo po kruh.

— Tatvina kolesa. Dne 10. t. m. je bilo ključavničaskemu pomočniku Alojziju Brodniku iz Mednega ukradeno iz veže gostilne Frančiške Cirman v št. Vidu pri Ljubljani kolo znamke »Iris«, vredno 4500 K.

— Cerkvena tatvina. V času od 15. avg. do 8. septembra je bilo v župni cerkvi v Gorjazi zakristije ukradenih 6 oltarskih prtov in sicer trije iz zelenega volnenega blaga z zlatimi čipkami, trije pa iz modre bombaževine z belimi črtami brez čipk. Prti so okoli 4 m dolgi in 1 m široki.

Štalerske novice.

— Šhod SLS. v Celju. Prihodnjo nedeljo, 24. septembra se vrši v Celju v veliki dvorani Narodnega doma shod Slov. ljudske stranke za okraja Celje in Laško. Govorijo poslanci: Dr. Korošec, Krajnc in dr. Josip Hohnjec. Ob 8. uri bo v župnijski cerkvi sv. maša s cerkvenim govorom za moše (dr. Hohnjec), ob 9. uri začetek zborovanja.

— Celje. Pri okr. glavarstvu je imenovan za pis. oficijala g. Fran Fendre. Čitali smo pa, da je omenjeni gospod svoječasno izstopil iz državne službe.

— Šmrtina obsodba. Leta 1896. v Kostanjevci v Prekmurju rojeni in tamkaj bivajoči Kalman Šandor je bil že lani obtožen, da je umoril svojega sosedo Aleksandra Novaka iz iste vasi. 9. septembra 1921. leta so namreč ljudje videli obtoženca teči po polju okrvavljenega z bajonetom in samokresom. Javil se je sam orožnikom in jim pripovedoval, da ga je Novak hotel umoriti, da sta se ruvala in da je Novak končno padel ter se sam v lastni bajonet zabodel. Ker so pa vse okolnosti govorile proti Kalmanu Šandoru, so ga izročili sodišču in porota ga je na smrt obsodila. Obtoženec se je zagovarjal kakor preje, toda indicije so bile tudi zdaj vse proti njemu, oziroma ni mogel nikogar prepričati o nasprotnem. Najbolj govori proti njemu rezultat raztelesenja, ki skoro izključuje, da bi se bil Novak sam na bajonet nasadil. Obtoženec je z njim živel v sovraštvu in priče so izpovedale, da ga je mati nagovarjala k umoru. Rajni tudi ni imel nobenega orožja, pač pa Kalman Šandor. Slednji je bil tudi nekaj dni preje s sekirorail Franco Novak. Tudi ljudski glas je proti obtožencu. Porotniki so potrdili, da gre za premišljeni in pripravljeni umor in je bil Kalman Šandor vdrgič obsojen na smrt na vešalih.

— Ljubavni roman z žalostnim koncem. Porota v Mariboru se je bavila sinoči s sledečim slučajem: V begunskem taboru v Strnišču pri Ptujju živi ruski general Svečnikov, kateri se s svojo rodbino vred bavi s črevljarstvom. Njegov 23letni sin Benjamin, ki je bil v ruski armadi poročnik, je nekoliko duševno prenapet, sicer pa dober dečko. Ta se je bil strastno zaljubil v 21letno Lidijo Verševino, koje mož je v vojski brez sledu izgubil. Ker pa je tej ženi dvoril tudi dr. Scheichenbauer, kateri ji je celo nosil podarke, je Benjamin Svečnikov prišel od ljubosumnosti čisto iz sebe, zlasti ker se je bil z Lidijo zaročil in se je hotel z njo poročiti. Ker dr. Scheichenbauer kljub opominom generalovega sinu ni nehal s svojimi obiski in drugimi dokazi svoje ljubezni, je prišlo med obema tekmece-ma do rankontra, v katerem je Rus svojega rivala ubil. Pri današnji razpravi se je Svečnikov zagovarjal s tem, da ni imel namena dr. Scheichenbauerja ubiti, ampak ga je v strašni razburjenosti udaril z železnim drogom po glavi, pa tako hudo, da je slednji umrl. Na tozadevno vprašanje državnega pravdnika je izjavil, da gospo Lidijo ljubi in bi jo tudi zdaj še vzel za ženo. Isto je izjavila Lidija. Državni pravdnik je sam obtoženca branil, rekoč, da gre za »ljubavni roman« in je zločin Svečnikova kvalificiral ne za umor, nego le za uboj. Porotniki so izrekli svoje mnenje v tem smislu, nakar je bil sin ruskega generala obsojen na štiri leta težke ječe.

— Tatvina. Trgovec Baumruck iz Gablonceva je imel v podstrešju hotela Halbwiedl v Mariboru shranjeno razno blago. Ko je njegova žena te kovčge spravljala na kolodvor, da jih odpošlje v Ljubljano, je zapazila, da so bili vlomljeni. Pregled je dognal, da je neznanec pokradel iz njih za 100.000 K raznih reči. Policija je takoj osumila tega dejanja natakarkarja Otmara Umuleca iz Ptujja, kateri biva te dni v Gradcu ter je nedavno služil v omenjenem hotelu. Umuleca so v Gradcu aretirali in ga izroče mariborskemu sodišču.

Gospodarstvo.

— Češki kapital v Jugoslaviji. »Prager Tagblatt« poroča, da se ustvarja ob udeležbi srbskih, hrvaških, slovenskih in češkoslovaških krogov nova delniška družba »Srbsko-češki delniški mlín in žaga v Varvarinu«. Sedež omenjene družbe je v Pragi. Ministrstvo kraljevine SHS je pravila že odobrilo. Delniška glavnica bo znašala 6 milijonov dinarjev v 6 tisoč delnicah.

— Katere kmetijske zadruge so oproščene poštne. Na predlog poštne ministra je izdal ministrski svet odlok, da se vse zadruge, katere so bile dolejšje včlanjene v Zvezi srbskih kmetijskih zadrug (Savez srpskih zemljoradniških zadruga) v Zagrebu, oproste poštne, ker so se združile na podlagi vzajemne materialne odgovornosti (jamstvo) v Zvezi srbskih kmetijskih zadrug v Belgradu. Potemtakem se je razširil (srbski) zakon o

poštinski preostoti zemljoradniških zadrug z dne 4. okt. 1899. I. tudi na te kmetijske zadruge in s torej njih pisemake in denarne pošiljke, ki gredo na Glavno zvezo ali pa na Glavno zadrugo v Belgradu in obratno, oproščene poštne. To velja tudi za vse tiste zadruge, katere se še bodo združile z Zvezo srbskih kmetijskih zadrug v Belgradu.

— Pomisliti pa je treba, da velja ta zakon samo za pisemsko pošto in za denarne pošiljke (nakaznice), nikakor pa ne za pakete, in da so te kmetijske zadruge oproščene poštne samo v prometu z Zvezo in z Glavno zadrugo v Belgradu in obratno.

— Letinski pridelek v Češkoslovaški republiki. Državni statistični urad v Pragi je objavil cenitev glavnih poljskih pridelkov, pri čemer znači druga številka pridelek lanskega leta: Skupni pridelek v meterskih stotih. V vsej državi se je pridelalo ozirom pšenice 7.477.303, 9.739.865; jare pšenice 815.775, 787.699; ozirom rži 11.474.639, 13.493.911, jare rži 158.768, 155.474; oziromnega ječmena 9 mil. 096.256, 10.224.815; ovsu 9.364.961, 10.753.869; soržice 223.238, 230.777; koroze 2.285.166, 2.895.763; ogrščice 41.746, 51.847.

— Proračun Francije. Francoski proračun za leto 1923 izkazuje dohodkov fran. fr. 19.520 milijonov, stroškov pa 23.180 milj. frankov. Primanjkljaj znaša 3660 milijonov.

— Pogajanja med Češkoslovaško in Mažarsko. Oktobra se pričnejo pogajanja o trgovinski pogodbi med Češkoslovaško in Mažarsko. Pogajanja vodi s češkoslovaške strani trgovska zbornica v Bratislavi.

— Žitni trg. Cene žitu na novosadski produktivni borzi so bile sledeče: pšenica 16.000 K, ječmen 14.80 K, oves 12.00 K, koroza 14.80 K, fižol 15.60 K, pšenična moka (št. 0) 24.80 K, krušna moka (št. 6) 21.60 K.

— Podraženje električne železnice na Dunaju. Ena vožnja na električni železnici na Dunaju bo stala sedaj n. a. K 1700.

— Povišanje železniških tarif v Avstriji. S 1. oktobrom se poviša v Avstriji tovarni železniški promet, z 8. oktobrom pa tarifi za osebni promet.

— Izvozna carina na kože posilana. Vlada je sklenila povišati izvozno varino na surove in izdelane kože.

— Cene živil v Moravski Ostrovi so padle glasom indeksnih števil od 1. novembra leta 1920. dalje za 32 odstotkov.

BORZA.

— Zagreb, 20. sept. Devize: Pešta 10.68—12.28, Berlin 19.32—20.52, Italija 11.42—11.62, London 1206.80—1228.80, Newyork 274—278, Pariz 20.68—20.76, Pariz 8.82—8.96, Dunaj 0.374—0.394, Zürich 50.64—51.84.

— Dunaj, 20. sept. Devize: Pešta 29.75, Berlin 51.85, Italija 8126.—, London 3303.—, Newyork 74700.—, Pariz 5679.—, Praga 2309.50, Zürich 18935.—, Sofija 429.50, Belgija 963.—, Zagreb 240.75, Varšava 10.20, Brüssel 53.64.

— Curih, 20. sept. Devize: Pešta 0.22, Berlin 0.365, Italija 22.50, London 28.70, Newyork 585.50, Pariz 40.80, Praga 13.80, Dunaj 0.0075, Sofija 3.05, Zagreb 1.75, Varšava 0.07, Holl. 207.40. Valute: n. a. K 0.007/.

Primorske novice.

— Za izboljšanje gospodarskega položaja v zgornjem Primorju. — Na pobudo »Udruženja privrednika« v Bakru se je 15. septembra t. l. v Bakru vršil gospodarski sestanek vseh občin zgornjega Primorja. Po vsestranskem pretresanju so soglasno sprejeli resolucijo, ki zahteva, da se na železniških postajah v Bakru in na Plasah uvede ugodnostna železniška tarifa, ki naj ostane v veljavi dotlej, dokler se ne zgradi zveza z reško železnico vzdolž Primorja.

Ljubljanske novice.

— Ljudski oder v Ljubljani ima v nedeljo, dne 24. t. m. ob 10. uri dopoldne svoj letni občni zbor v prostorih Ljudskega odra. — Dnevni red: 1. Nagovor predsednika (namestnika); 2. Poročilo odbora in revizorjev; 3. Volitev novega odbora; 4. Slučajnosti. Vabljeni so vsi člani in članice, kakor tudi gojenci dramskega tečaja. Prosimo polnoštevilne udeležbe.

— Še tega se manjka! Prejeli smo: Pred kratkim so ustanovili ljubljanski trgovski in umetni vrtnarji svoj zadrugo, ter predložili pravila vladi v potrjenje. To je vse prav in koristno v kolikor se tiče zboljšanja njihovega obrta. Da bi pa posegli v lastniške pravice tujih posestnikov, to je pa naravnost smešno. Sklenili so namreč, da pošljejo vlogo v Belgrad na ministrstvo, da ne bodo smeli lastniki vrtov svojih cvetlic nikomur drugemu prodajati kakor vrtnarjem, češ da privatniki in zavodi cenejše prodajajo cvetlice kot vrtnarji, ki da so s tem oškodovani. Na vsem svetu je menda ta pravica, da vsak na svojem zemljišču nasadi to, kar sam hoče, kar mu je najljubše ali ob česar se nadeja najboljšega dobička in svoj pridelek tudi proda komur sam hoče, razven tobaka, ki je monopol. Saj vendar zato plačuje zemljiški davek. Potemtakem bi kmet ne smel pripeljati v Ljubljano na trg kislega zelja, ki ga je sam pridelal, ampak bi ga moral prodati le trnovskim in krakovskim zeljarjem, ki se s to obrtjo pečajo. Seveda bi bilo to vrtnarjem posebnost. Vseh svetih zelo vseh, ker bi ne imeli konkurence in bi lahko drli obinstvo, kolikor bi hoteli, med tem pa se dobe sedaj n. pr. krizanteme veliko cenejše iz privatnih vrtov. Že lani o Vseh svetih so žugali vrtnarji drugim prodajalcem, da bo prihodnje leto »drugeče«, pa mislimo, da bo še veliko »prihodnjih let« preteklo, preden se bo dobila taka vlada, ki bi kaj takega potrdila. Mi ne bomo menda kaj takega dočakali, vsaj tako se nam je na merodajnem mestu zatrdilo.

— Podivjani vol na ljubljanskih ulicah. Josipina Podkov, mesarica v Ljubljani, je naročila svojemu vajencu Feliku Gorjupju, naj žene triletnega vola na klavnico. Ko je Gorjup pripeljal vola

Dnevne novice.

— Slovenec Franc Drašler utonil v Ameriki. Ameriški slovenski listi poročajo, a je 30. avgusta v jezeru Eria utonil clelandski Slovenec Frank Drašler, zastopnik parobrodskih družb za pošiljanje denarja. Njegov oče in mati sta pred kratkim dptovala v Jugoslavijo ter pustila v Ameriki sina Franca in Alojzija. V kratkem se hotel Franc Drašler poročiti s Slovenko limi Derčarjevo iz New Yorka.

— Smrtina kosa. Umrli je v Mariboru enadne smrti ravnatelj deške ljudske šole Alojzij Sedlatschek. — V Sarajevu je umrl gimnazijski profesor Baltazar Baumgartl.

— Razmejitve na Koroškem. V neveljski uvodnik so se urinile nekatere pnote. Imena gorskih točk se pravilno glaje: Peca, Gornja (ne Pero, Gornje); prailno je nadalje Luže, ne Luše, razvodnica, ne uzvodnica. V popisu meje je izpuščena cela vrsta in bi se moral dotični stavek pravilno glasniti: »... od tam naprej v glavnem proti jugu, najprej ob Reki navzdol; kmalu se vzpne na vrh Belšaka leverno od točke 783, nato pa poteka preko Grabelj ob potočku navzdol do tešte in železniške proge...«

— Akademikom, ki nameravajo študirati v tujini letu na ljubljanski univerzi. Podporno trušvo jugoslovanskih akademikov se je po svojih delegatih na pristojnem mestu informiralo o štipendijah in podporah za ljubljansko univerzo. Štipendij v prosvetnem ministrstvu gosp. Knežević se je izjavil v tem smislu, da se v prihodnje šlin podeljevanja podpor spremeni in sicer bodo podpore zgolj individualne in ne več pavšalne podpornemu društvu. Pogoje za doseglo štipendije o vsak zvedel ob inskripciji na univerzi. Prošnje o bodo vlagale na dekanatih v oktobru. Jasno je, da menze v tem smislu kot lani, letos ne more iti, ker si PDJA ne more nabaviti zalog. Odbor PDJA je ukrenil vse, kar je mogel, da bi pridobil največ ugodnosti za dijaštvo, a žal doslej brez njih uspehov, in ni verjetno, da bi kaj odločilnega dosegel, predno ne pride celokupna akademikova mladina v Ljubljano. Iz navedenega je razvidno, da položaj za akademike ne bo tako ugoden kot doslej, a kljub temu pozivamo vse tovaršice, da zaradi tega nihče ne opusti visokošolskega študija v Ljubljani. — Odbor P. D. J.

— Viš. K. a. prosvetno društvo Viš ima v nedeljo po litanijah ob 8.30 uri redni občni zbor. Zdeležba obvezna za vse člane. — Predsednik.

— Zdravniki pozor! Skupni odhod udeležnikov sarajevskega zdravniškega kongresa dne 1. t. m. s popoldanskim brzovlakom. Kdor še nima legitimacij ni prejel, jih dobi pri g. dr. Javniharju.

Jugoslovenska Hekarna v Ljubljani